

SIFIR AYRIMCILIK DERNEĞİ

COVID-19 Pandemisi ve Yoksul Kırılgan Gruplar Üzerine Ön Bilgi Notu ve Önlemler Önerisi

Aralık 2019'da Çin'de başlayıp, tüm dünyayı saran ve pandemi olarak nitelendirilen Kovid-19 salgını için halk sağlığını korumak adına bilim insanları çeşitli tavsiyelerde bulunmakta, ülkeler salgının etkilerini hafifletmek için çeşitli önlemler almaktadır. Tüm bu tavsiye ve önlemlerin yoksul ve kırılgan kesimlere yansımaları göz önünde bulundurmamak hem bu kesimlerin de etkin şekilde korunmasını sağlayacak, hem de salgının yayılım hızını düşürerek toplumun genelinin sağlığına katkıda bulunacaktır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından, Kovid-19'dan korunmak için sıralanan en önemli önlemlerden biri ellerin sıklıkla su ve sabunla yıkanması veya alkol bazlı sıvılarla ovulmasıdır. Bir diğer önlem sosyal mesafe uygulanmasıdır. Uzmanlar bağışıklığın güçlendirilmesinin de salgın sırasında önemli olduğunu söylemektedirler. Eğer bir evde hasta varsa, belirtileri hafif ve orta şiddetli ise ayrı bir odada kalmasını evde bulunan diğer kişilere bulaştırmaması açısından önermektedir. Ülkeler Kovid-19'un seyrini zamana yaymak, vaka eğrisini düzleştirmek için çeşitli önlemler almaktadır. Bu önlemlerin arasında okul ve üniversitelerde yerinde eğitime ara verilmesi ve online eğitime geçilmesi, kalabalık toplanmaların gerçekleştiği yerlerin kapanması, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin kapanması gibi önlemler yer almaktadır. Bazı ülkelerde, sosyal uzaklaşmanın sağlanmasına yönelik alınan tedbirler arasında toplu taşıma hizmetine ara verilmesi, sokağa çıkma yasakları bulunmaktadır. Hastalığın yayılımı artıca alınan tedbirlerin sıklığı da artmaktadır. Bu tedbirler kamu sağlığı açısından son derece önemlidir ve harfiyen uygulanmalıdır. Ancak, bu önlemler, zaten bu tip bulaşıcı hastalıklara daha açık olan yoksul kırılgan grupların mağduriyetlerini artırmaktadır.

Aralarında Romanların ve geçim kaynakları kısıtlı diğer grupların, düzensiz ve düzenli göçmenlerin, nakdi destek alamayan mültecilerin de bulunduğu yoksul kırılgan gruplar genelde alt yapı ve üst yapının görece yetersiz olduğu mahallerde bir arada yaşamaktadır. Pek çoğu hurda toplayıcılığı, sokak satıcılığı, gündelik temizlik, inşaat işçiliği gibi işlerde güvencesiz işlerde çalışmakta, günlük kazançları ile hane halkı masraflarını karşılamaya çalışmaktadır. Bir kısmı umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde yine güvencesiz bir şekilde kimi zaman aylıklı, kimi zaman gündelikli garsonluk, bulaşıcılık, komilik, müzisyenlik gibi meslekler icra ederek kazanç sağlamaktadır. Azınlıktaki bir kesim ise dilencilikle belirli bir miktar nakde erişebilmektedir. Olağan zamanlarda elde ettikleri kazançlar ile bile, pek çoğu hane halkının temel gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Örneğin pek çok aile elektrik, su gibi faturalarını düzenli ödeyememektedir. Dolayısıyla elektrik, su ve telefonları kesilmektedir. Bunun ötesinde, besin değeri yüksek gıdalardan ziyade, yeterli gelir elde edemedikleri için ancak ucuz, kalori değeri yüksek, besin değeri düşük gıdalarla beslenebilmektedir. Her ne kadar bir kısmı sosyal yardım alsada da, bu yardımlarla çok sınırlı ihtiyaçlarını karşılayabilmekte, kendi toplulukları içinde gösterdikleri dayanışmayla ayakta kalabilmektedir. Öte taraftan yaşadıkları konutlar

SIFIR AYRIMCILIK DERNEĞİ

fiziksel açıdan yetersizdir. Pek çok kalabalık aile tek veya iki odalı hanelerde yaşamaktadır. Bir kısmının evinin içinde tuvalet ve banyo bulunmamakta, bir kısmı ise tuvalet ve banyoları komşu ailelerle paylaşmaktadır. Evsizlerin ise, çoğu zaman kapalı bir yerde barınma olanağı yoktur. Bunun yanı sıra, yoksul mahallerde yaşayan kişilerin toplumun geneliyle karşılaştığında daha erken yaşlarda şeker, tansiyon gibi kronik hastalıklara yakalandığı tahmin edilmektedir.

Tüm bunlar göz önüne alındığında kırılgan yoksul kesimin kendilerini Kovid-19 salgınından koruma kapasitesi son derece düşüktür. Kovid-19 kapsamında alınan önlemler ise bu kapasiteyi daha da düşürmektedir. Öncelikle, halk sağlığını korumak adına evden çıkmamaları gerektiğinden ve iş yerlerinin kapanmasından ötürü güvencesiz de olsa iş olanakları kaybettiklerinden gelir elde edememekte, ya da gelirleri önemli ölçüde düşmektedir. Bu çerçevede, günlük yaşamlarını sürdüreceği gelirleri olmadığından bırakın besin değerleri yüksek gıdalarla beslenmeyi, besin değeri düşük gıdalara bile erişimleri azalmakta, hijyen sağlamanın temel unsuru olan sabun ve kolonya temin etmekte dahi zorlanmaktadır. Kiralarını, elektrik, su ve iletişim faturalarını ödemeleri ve ısınma masraflarını karşılayabilmeleri mümkün olamamaktadır. Su ve elektrikleri kesilmiş evlerde yemek pişirme, el yıkama ve banyo yapma gibi günlük yaşamda temel olmasının yanı sıra KOVİD-19 mücadelesinde merkezi olan faaliyetleri yerine getirememektedirler. Aynı zamanda, çocukların elektrik ve iletişim hizmetleri olmaksızın uzaktan eğitime erişmeleri mümkün değildir. Evlerin fiziksel koşullarından ötürü hasta aile bireylerine izolasyon uygulayamayacakları da açıktır. Sağlık açısından mevcut kırılganlıkları da dikkate alındığında, KOVİD-19 ile mücadele süresince hayatlarını devam ettirebilmeleri ve sağlıklarını koruyabilmeleri için yoksul kırılgan kesimlere yer (mahalle) ve birey/hane halkı temelinde destekler sunulmalıdır. Alınabilecek önlemlerden bazıları:

- Sosyal yardımlar kapsamında KOVİD-19 mücadelesi süresince bu yoksul kırılgan kesimlere düzenli nakit yardımında bulunulması,
- Yoksul kesimlerin gıda temininde sorun yaşamaması için erzak desteği/sıcak yemek desteği sağlanması,
- İçinde sabun, kolonya, kağıt mendil gibi malzemelerin bulunduğu hijyen kitlerinin dağıtılması,
- Su, elektrik, iletişim, doğal gaz faturalarının ödemesinin mücadele bitene kadar ertelenmesi ve ödemelerinin zamana yayılması,
- Su, elektrik, iletişim, doğal gazı kesik olanlara ivedilikle su, elektrik, doğal gaz ve iletişim hizmetlerinin yeniden verilmesi,
- Yoksul ve kırılgan kesimlerin ulaşabileceği mobil ve gezici sağlık hizmeti verilmesi,
- KOVİD-19 şüphesi gösteren evsizlerin izolasyonda olabilecekleri, düzenli ve besleyici gıdalarla beslenebilecekleri, sağlık personeli desteği olan mekanların tahsis edilmesi,
- İlaç katkı paylarının KOVİD-19 ile mücadele süresince kaldırılması,
- Nüfus yoğunluğu oldukça yüksek olan bu mahallelerde düzenli aralıklarda dezenfeksiyon yapılması,
- Mahallelerde sosyal yaşamın, dayanışmanın bir parçası olan kapı önü toplanmalarının yapılmaması konusunda bilgilendirme yapılması,

SIFIR AYRIMCILIK DERNEĞİ

- KOVİD-19'dan korunma, salgının önlenmesi konusundaki kamu spotlarının düzenli olarak STK'lar ve toplum önderleri aracılığıyla yoksul kırılgan kesimlerin çevrelerinde yayılmasının temin edilmesi,
- KOVİD-19'dan korunma ile ilgili olarak Arapça, Türkmençe, Özbekçe, Peştuca dahil, düzenli ve düzensiz göç alınan ülkelerin dillerinde sosyal medya ve geleneksel medya aracılığıyla bilgilendirme yapılması.

Yukarıda sıralananlar gibi yoksul kırılgan kesimlerin ihtiyaç ve özelliklerini dikkate alan önlemlerin, bu kesimlerin mağduriyetlerini azaltmasının yanı sıra, halk sağlığını koruyacağı ve COVID-19 yayılma hızını düşüreceği açıktır. İlgili kamu kurumları ve yerel yönetimleri koordinasyon içinde gerekli tedbirleri çeşitlendirip alacağını umuyoruz.

Sıfır Ayrımcılık Derneği

20 Mart 2020

Not: Bu bilgi notunda yapılan tespit ve öneriler bir ön değerlendirme olarak ele alınmalı, her bir kırılgan grup için, grupların kendi özelliklerini dikkate alan değerlendirmeler yapılmalıdır.